

Arkeoloji ve Planlama Toplantısı Sonuçları (COE, 1984)

Conclusions of the Colloquy on Archaeology and Planning

Floransa, 25 Ekim 1984

Avrupa Konseyi,

1. Avrupa ortak kültürel kimliğimizin bir ifadesi olarak anılan mimari mirasımız Avrupa'da pek çok tehde maruz kalmaktadır. Şehirselle ve kırsal gelişim, bu mirasın öz niteliğinin ve korunması gerekliliğinin anlaşılmasındaki önemi giderek artan ölçüde vurgulamaktadır.

Farklılık gösterse ve farklı ülkelerde daha pratik çözümler gerektirse de, bu mimari mirasın ve karşılaştığı tehditlerin birçok ortak özelliği vardır.

2. Bu toplantı şu genel noktaları ortaya çıkarmıştır:

- (i) arkeolojik mirasın savunmasızlığı;
- (ii) birçok durumda arkeologlar, plancılar, merkezi, bölgesel ve yerel düzeylerde kamu kuruluşları, seçilmiş vekiller ve kamu arasında gözlemlenen diyalog ve anlayış eksikliği;
- (iii) arkeolojik miras için geliştirilecek her yaklaşımda karşılaşılan yetersiz kaynak sorunu;
- (iv) iyi niyetlerin sık sık açıklanmasına karşın, bu mirasa ilişkin güncel Uluslararası Konvansiyon'da pratik uygulama eksikliği.

3. Arkeologların ve plancıların kendi yaklaşım ve amaçlarının açıkça belirtilmesinin, daha iyi bir anlayışa ve gereken yakın işbirliğine doğru önemli bir adım olduğu düşünülmüştür.

- (i) Arkeologlar için, arkeolojinin insanın geçmişinin fiziksel kalıntılarını konu alan bir çalışma olarak, bir bilim olduğunun altı çizilmiştir.
- (ii) Plancılar, görevlerini bölgelerin, şehirselle ve kırsal alanların fiziksel gelişiminin şimdiki ve gelecekteki sosyal, kültürel ve ekonomik gereksinimlerini karşılayacak şekilde yönlendirmek ve diğer yolların yanı sıra arazinin çatışan taleplerini uzlaştırarak, çevreyi ve yaşam kalitesini korumak ve geliştirmek olarak görmüştür.

4. Tartışma sonucunda, aşağıdaki genel öncelikler tanımlanmıştır:

- (i) plancıların, kendi ortamlarının korunması ve geliştirilmesi üzerinde işbirliği kurmasıyla, önemli alanların etkin olarak korunması;
- (ii) arkeolojik kanıtların (palaeo-çevresel unsurlar dahil olmak üzere) yeterli düzeyde incelenmeden önce, örneğin arkeoloji ve planlama taramaları yoluyla yıkıma uğramasının engellenmesi;
- (iii) kazı yapılması gereken durumlarda, bu kazıların, örneğin gelişim yöntemlerine ilişkin arkeolojik incelemelerin yapılması yoluyla, uygun koşullarda gerçekleştirilmesinin sağlanması;
- (iv) arkeolojik materyallerin, kazı ve değerlendirme aşamasının ardından, müzelerde, in situ veya gerçek ortamında, diğer çevre ve arazi hususları da göz önünde bulundurularak fiziksel olarak korunması;
- (v) arkeoloji disiplininin, tüm yönleriyle bütünleştirilmesi ve arkeolojik tekniklerin (yüzey araştırması, kazı, koruma) geliştirilmesi ile, bu disiplinin planlama teknikleri ile genel olarak uyumlaştırılmasının sağlanması.

5. Bu genel amaçları göz önünde bulundurarak, katılımcılar aşağıdaki belirli önerilerde bulunmuş ve ilave muharebelerin yapılması ile üye Devletlerin hükümetlerine iletilecek tavsiye kararlarının oluşturulması amacı ile bu önerileri Avrupa Konseyi'nin ileri değerlendirmesine sunulacak hususlar olarak önermiştir:

5.1 Genel tarama ve yüzey araştırması

Bilimsel örnekleme dahil olmak üzere, sistematik ulusal arkeolojik yüzey araştırmaları öncelikli olarak yürütülmelidir. Toprak ve alt toprak incelemeler, kendiliğinden arkeolojik veri sayılmalıdır.

Plancıların kullandığı diğer verilerle uyumlu bir temelde, arkeolojik veri bankaları veya başka bilgi sunuları oluşturulmalıdır (bilgisayara aktarma, kartografi vb.). Bu materyallerin tümü düzenli aralıklarla güncellenmeli ve gözden geçirilmelidir.

Bu verilerin kamunun erişimine açılmasının uygunluğu değerlendirilmelidir.

5.2 Arkeolojik hususların planlama yöntemleri ile bütünleştirilmesi

5.2.1 Arkeolojik hususların, aşağıda örnekleri verilen yollarla planlama süreçlerinin her adımına dahil edilmesi için yöntemler aranmalıdır:

- (a) karşılıklı olarak daha anlaşılabilir bir dilin geliştirilmesi;
- (b) arkeologların planlamanın idari işlemlerine katılımının sağlanmasıyla, planlama işlemlerinde arkeolojik bakış açısının (şeklen veya hukuken) hesaba katılmasının zorunlu kılması.

5.2.2 Bir alanın arkeolojik potansiyeli belirlendikten sonra, müzakereler (arkeolog, plancı ve geliştirici arasında) üç taraflı bir şekilde yürütülmeli ve aşağıdaki seçenekler göz önünde bulundurulmalıdır:

- (a) geliştirme planında, arkeolojik kalıntıların zarar görmesini engelleyecek değişikliklerin yapılması;
- (b) alanda (yayın dahil olmak üzere) gereken bilimsel incelemenin yapılması için yeterli zaman ve koşulların sağlanması.

5.2.3 Uzun süren bir kazının ortamında karşılaşılabilecek rahatsızlıkların mümkün olan koşullarda azaltılması için planlama tavsiyeleri alınmalıdır.

5.2.4 Arkeolojik kalıntılar korunmaya değer kabul edildiğinde, bu kalıntıların yerel toplum ve çevre bağlamında yorumlanması ve sunulmasına özellikle dikkat edilmelidir; çoğu durumda, arkeolojik, mimari ve çevresel unsurlar tek bir birim oluşturacaktır.

5.3 Mevzuat

Üye Devletlerdeki yasal ve idari uygulamalar, koruma ve planlamaya yönelik düzenlemeler arasında uyumsuzluk olasılığını ortadan kaldırmak üzere gözden geçirilmelidir. Bütün planlama yasaları kültürel mirasın korunması hususunu kapsamalıdır.

5.4 Finansal hususlar

5.4.1 Arkeolojik çalışmaların finanse edilmesi için ilave vergilere başvurmak yerine, her gelişim projesinin bir parçası olarak (tahminler, sigorta vs.) bu çalışmaların maliyetlerinin karşılanması için bir yol bulunmalıdır.

5.4.2 Arkeolojik çalışmalar için yeterli kaynak sağlanmalıdır (kalıcı profesyonel pozisyonlara özellikle dikkat edilmelidir)

5.4.3 Arkeolojik incelemelere yönelik bütün hükümlerde, sonuçların yayınlanması kesin koşul olmalıdır.

5.5. Kamu bilincinin artırılması

Uzmanlar (arkeologlar, korumacılar ve plancılar), yetkililer (merkezi, bölgesel ve yerel), seçilmiş vekiller, geliştiriciler ve kamu arasında daha açık bir diyalog kurulmalıdır. Bu süreçte, kültürel mirasın ve çevrenin önemi vurgulanmalıdır. Arkeologlar ve plancılar bu bağlamda merkezi bir rol oynamalı ve yerel arkeolojik topluluklar ile diğer sivil koruma kuruluşları arasında işbirliği kurulması teşvik edilmelidir.

Bu konuya özellikle okullarda dikkat edilmelidir. Toplumsal arkeolojik projelerde, kamu katılımı sağlanmalıdır. Üye Devletler'de Avrupa Konseyi tarafından koordine kampanyalar başlatılmalıdır.

Bu bağlamda, katılımcılar "Bongiorno Etrusci" adlı Etrüsk projesini takdirle karşılamıştır.

5.6 Eğitim

Temel eğitimin veya ileri meslek eğitiminin belirli aşamalarında, arkeologlar, plancılar ve arazi kullanımı ve gelişimi ile ilgili diğer kişiler, arkeoloji ile planlama ve idari ve yasal uygulama arasındaki ilişkiyi daha iyi anlayabilmek ve takdir edebilmek için bir araya getirilmelidir.

Kaynaklar elverdiğinde, personel değişimi de önerilmektedir.

5.7 Bilgilendirme

Üye Devletler arasında, arkeoloji ve plancılık arasında ve ilgili yasal ve idari prosedürler üzerine daha ileri bilgi alışverişi sağlanması gerekmektedir.

5.8 Araştırma

Atmosfer kirliliğinin etkilerine yönelik olarak devam eden araştırmalarda, bu kirliliğin arkeolojik miras üzerinde yol açtığı hasar da kapsama alınmalıdır.

Arkeolojik kalıntıların korunmasına ilişkin konularda (çalışmalara uygun bilim çalışanlarının da atanması ile) daha ileri araştırma projeleri başlatılmalıdır. Avrupa ülkelerindeki arkeologlar ve diğer bilim insanları arasında çok disiplinli bir temelde bilgi alışverişi için mevcut bütün ağlardan yararlanılmalıdır.

Öğrenci Çevirmen: Gökeçe Katkıcı

Öğrenci Proje Asistanı: Gözde Şakar

